

Nietzsches ontdekking van het nihilisme

en de post-truth samenleving

Maieutiek 2020

9

Kinderen van de verlichting

- Kritisch leren denken,
- Twijfelen is goed
- Macht moet kritisch worden gevolgd.

Het individuele wereldbeeld wil nog steeds uitgaan van de Eenheid, de Waarheid en de Waarden, maar de individuele wereldbeelden botsen.

Maieutiek-voorjaar 2020-9

2

De wereld is amorf

Wij geven zelf vorm aan het wereldbeeld dat wij hebben. Zie het artikel over Miguel Nicolelis die zegt; "Ons brein is de schepper van het universum."

Zie ook het voorbeeld van Metzinger over de zonsongang.

Maieutiek-voorjaar 2020-9

3

Eenheid

Eenheid waarheid en waarden willen doortrekken naar de toekomst betekent vervallen in fundamentalisme. Dat kan zover gaan dat twijfel niet wordt toegestaan.

De nihilist die vooral het tekort ziet kan ook vol gaan voor het opheffen van het lijden van en aan de wereld. Dat ziet er beter uit dan de vorige optie, maar Nietzsche gruwt van de macht van de zwakke die hierbij een rol gaat spelen.

Maieutiek-voorjaar 2020-9

4

Eenheid die geen twijfel kent

"Hier is bijvoorbeeld een boodschap van dr. Ayman al-Zawahiri, al sinds lang een gezel van Osama bin Laden, vertaald van een bandopname die op 11 februari 2005 openbaar werd gemaakt en op internet door zijn bewonderaars werd verspreid: 'De door Allah overgeleverde sharia is de sharia waaraan we ons moeten houden. Wat dat betreft kan niemand weifelen of aarzelen; deze zaak kan alleen zeer ernstig opgenomen worden, want ze verdraagt geen grappen. Of je bent een gelovige in Allah, en dan volg je Zijn wetten, of je bent een ongelovige, en dan heeft het geen zin de details van Zijn wet met je te bespreken. Geen zichzelf respecterend, nadenkend mens kan de aarzeling accepteren die het westerse secularisme probeert te verspreiden. Want als Allah Heerser is dan heeft Hij het recht om te heersen; dat is duidelijk en er is geen aarzeling (...)En zo komt het dat als u geen gelovige in Allah bent, het logischerwijze geen zin heeft om met u de details van Zijn wetten te bediscussieren.'" (Uit de erecode Kwame Appiah blz. 163)

Maieutiek-voorjaar 2020-9

5

Radicale nihilisme

Alle vormen van aanvaarden dat er veel opties zijn in het huidige tijdgewricht, maar ook de constatering dat er geen eenheid van te maken is.

- Hieronder valt alles wat kan leiden tot revolutie en stukmaken wat is.
- Hieronder valt ook het nihilisme van het iedereen doet het ...
- Hieronder valt ook de totale relativisering van waarden, waarheid en eenheid die vaak super grappig en gevat is, maar ook letterlijk *waardenloos*.

Maieutiek-voorjaar 2020-9

6

Vrije omgang met het nihilisme

Het nihilisme brengt een nieuw mensbeeld aan het licht. Van totaliteit naar oneindigheid. Dat vinden we terug bij;

Levinas, op filosofisch ethisch vlak.

Gabriel, op filosofisch epistemologisch vlak.

Maleutiek-voorjaar 2020-8

7

Levinas

- Levinas doorbreekt de antiautoritaire reflex door te zeggen dat je alleen maar uit je eigen vastlopende wereldbeeld kunt komen in het volgen van de ander in zijn anders zijn.

<https://www.brainwash.nl/deze-filosoof-laait-je-zien-waarom-de-blik-van-de-ander-zo-belangrijk-is/halleh-ghorashi>

Maleutiek-voorjaar 2020-9

8

Gabriel

Gabriel beschrijft een mensbeeld dat opdoemt als de eenheid verdwenen is. Hij probeert een nieuw epistemologisch veld te creëren. Hij stelt dat de werkelijkheid is opgebouwd uit domeinen die allen een vorm van waarheid vertegenwoordigen waardoor vooruitgang van kennis en kritiek mogelijk blijven, zonder dit in een omvattende totaliteit te plaatsen. Deze domeinen noemt hij zinvelden.

<https://www.vn.nl/filosoof-markus-gabriel-je-moet-zo-veel-mogelijk-goeds-bereiken/>

Maleutiek-voorjaar 2020-9

9

Wat blijft van de verlichting?

Wat blijft is het kritisch samenwerken met en vanuit verschillende zinvelden.

Daartoe is het van belang de voor dat moment belangrijke overeenkomende zinvelden te vinden.

Dat doet ook recht aan de flexibiliteit en pluraliteit van de moderne mens. Het behoudt de mogelijkheid om tot kritiek te komen en vooruitgang van kennis vast te houden.

Daarbij is het belangrijk om nieuwe ethische en epistemologische regels vast te stellen. Dat proces is gaande.

Maleutiek-voorjaar 2020-9

10